

KOUVOLA VERLA
Osayleiskaavan laajennusalueen inventointi
Kreetta Lesell 2009

DG860:1

MUSEOVIRASTO

Sisällys:

Sisällysluettelo	1
Arkistotiedot	2
1. Johdanto	3
Kartta kaava-alueesta	4
2. Alueen topografia	5
3. Tutkimukset	5
4. Alueelta löydetyt kohteet	5
4.1. Kouvola Vähä-Kamponen	5
4.2. Kouvola Huiperinoja	9
5. Muut alueet	13
6. Yhteenveto	13
Lähteet	14
Negatiiviluettelo	14
Digitaaliluettelo	14

Arkistotiedot

Kouvola Verla

Verlan osayleiskaavan laajennusalueen inventointi

Museovirasto / arkeologian osasto

Valvonta ja raportin laatiminen: FK Kreetta Lesell, Museovirasto

Raportti: Museovirasto / arkeologian osaston topografinen arkisto

Tutkimuskustannukset: 950 €

Tutkittu alue: 0,2861 km²

Kenttätyöaika: 4.–5.11.2009

Löydöt: -

Uudet kohteet: Kouvola Vähä-Kamponen (kiinteä muinaisjäännös) ja Kouvola Huiperinoja (mahdollinen muinaisjäännös)

Valokuvat: s. 6, 7, 10 ja 11 negatiivit: F145595:1–3, F145596:1–2

Digitaalikuvat: DG859:1–3 ja DG860: 1–3

1. JOHDANTO

Kiinteät muinaisjäännökset ovat kulttuuriympäristön vanhimpana osana muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitettuja. Tämän takia on tärkeää tehdä riittävä esihistoriallinen inventointi ennen alueen kaavoittamista, jolloin muinaisjäännökset voidaan ottaa huomioon jo alueen suunnittelussa.

Unescon maailmanperintökohteen Verlan tehdasalueen eteläpuolelle on tulossa osayleiskaavan laajennus. Tehdasalueen läheisyydessä on myös Verlan kivikautinen kalliomaalaus. Osayleiskaavan laajennusalueella tehtiin kahden päivän arkeologinen inventointi, koska on mahdollista että alueella on lisää muinaisjäännöksiä.

Kunta vastasi kustannuksista, jotka olivat 950 €. Kenttätyöt tehtiin 4.–5.11.2009. Tutkitun alueen laajuus oli noin 0,2861 km². Inventoinnin esi-, kenttä- ja jälkitöiden tekemisestä vastasi tutkija Kreetta Lesell Museoviraston arkeologian osastolta.

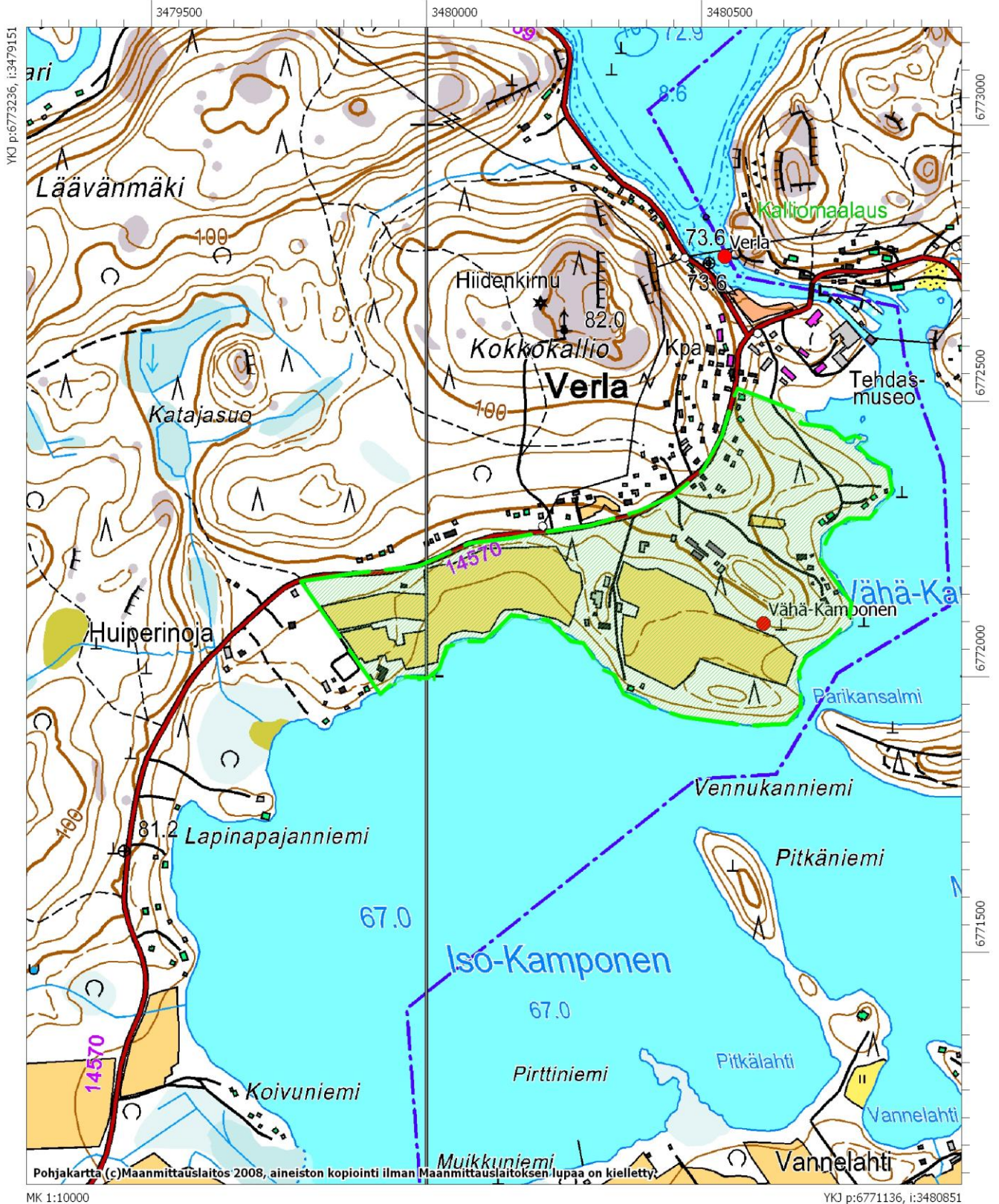
Inventoinnissa kaava-alueella havaittiin kahdessa kohtaa röykkiöitä. Vähä-Kamposen röykkiöt ovat todennäköisesti historiallisen ajan viljelysraunioita. On kuitenkin mahdollista, että Vähä-Kamposen röykkiöistä A ja B ovat esihistoriallisia hautaröykkiöitä. Huiperinojan röykkiöt ovat epämääräisempiä. Ne ovat todennäköisesti melko uusia peltoraunioita. Tämä kohde on mahdollinen muinaisjäännös.

1.12.2009 Helsingissä

_____ tutkija Kreetta Lesell

Peruskarttaotteet 311407 Vuohijärvi ja 311404 Jaala

Inventointialue

2. ALUEEN TOPOGRAFIA

Verlan osakaavayleiskaavan laajennusalue alkaa Verlan tehdasmuseon eteläpuolelta ja se päättyy etelässä noin kilometrin päässä suuren peltoaukeaman jälkeiseen hiekkatiehen. Lännessä se alkaa tiestä nro 14576 ja päättyy Vähä-Kamposen rannalle.

Alueen pohjoisosassa on lähinnä mäntymetsää, ja täällä korkeuserot ovat suuria. Varsinkin 75 m korkeuskäyrän yläpuolella rinteet ovat melko jyrkkiä ja kivisiä. Alueen eteläosassa on kaksi peltoa. Näiden kohdalla korkeuserot ovat vähäisempiä. Pellot myös viettävät etelään päin. Itäisemmän pellon eteläpuolella on metsää. Rinne varsinkin järvelle päin on jyrkkä. Tässä kohtaa on Parikansalmi, jota on levennetty uittoväyläksi.

Pellot olivat sängellä ja niihin oli jätetty korsisilppua. Lisäksi ne olivat kuurassa, joten havaintomahdollisuudet olivat heikot. Tämän takia myös pellot piti tutkia koepistoin.

Tunnettujen kiinteiden muinaisjäännösten perusteella Jaalan järvien korkeus ei olisi juuri muuttunut, sillä kiinteät muinaisjäännökset sijaitsevat nykyisillä rannoilla 73–75 korkeudella (Seppä 2000:5).

3. TUTKIMUKSET

Koko Verlan osayleiskaavan laajennusalue jouduttiin tutkimaan koepistoin, koska alue oli kasvillisuuden peitossa. Myös mökkien pihat ja hiekkatiet olivat niin lehtien peitossa, ettei näkyvyyttä ollut. Koepistoja tehtiin rannasta aina noin 80 m korkeuteen saakka. Ylemmäksi tehtiin koepistoja ainoastaan kahteen kohtaan, koska todennäköisyys muinaisjäännökselle näin korkealla on vähäinen ja koska korkeammalla olevat alueet olivat melko kivikkoisia.

4. ALUEELTA LÖYDETYT KOHTEET

4.1. KOUVOLA VÄHÄ-KAMPONEN 1000014970

Laji:	kiinteä muinaisjäännös	Ajoitus:	ajoittamaton
Muinaisj.tyyppi:	Röykkiöt	Tyypin tarkenne:	viljely/kaskirauniot/hautaröykkiöt
Rauhoitusluokka:	2	Lukumäärä:	1

Koordinaatit:	<i>pkoo: 6772096 ikoo: 3480612 Z/m.mpy alin: 74 ylin:</i>		
Koord.selite	Röykkiö A		
Etäisyystieto	Kohde sijaitsee 0,5 km etelälounaaseen Verlan tehdasmuseosta.		
Peruskartta:	311407	Peruskartan nimi:	Vuohijärvi

LYHYT KUVAUS

Kohde sijaitsee tien nro 14570 ja Vähä-Kamposen järven välissä lounaaseen viettävällä metsärinteiden terassilla. Alueella on kolme röykkiötä, joista A sijaitsee suuren siirtolohkareen vieressä, röykkiö B on siirtolohkareesta noin 2 m etelään ja C on A:sta noin 7 m luoteeseen kiviä. Röykkiöiden kohdalla kasvaa lehtipuita, muuten metsässä kasvaa mäntypuita.

KUVAUS

Kohde sijaitsee tien nro 14570 ja Vähä-Kamposen järven välissä lounaaseen viettävällä metsärinteiden terassilla. Alueella on kolme röykkiötä, jotka ovat noin 9 – 12 m päässä nykyisestä

pellosta pohjoiseen. Röykkiö A on suuren siirtolohkareen (noin 4 metriä korkea ja 6 m läpimitaltaan) vieressä, sen itä- ja kaakkoispuolella. Se on noin läpimitaltaan 1,5 m ja matala. Kivet ovat noin 30 – 40 cm kokoisia ja niitä on useampi kerros.

Röykkiö B on suuresta siirtolohkareesta noin 2 m etelään pellolle päin. Se on läpimitaltaan noin 2 m kokoinen ja noin puoli metriä korkea. Kivet ovat noin 20 – 40 cm kokoisia ja niitä on useampi kerros. Röykkiö C on pieni kasa kiviä pienen maakiven päällä ja vieressä. Se on siirtolohkareesta noin 7 m luoteeseen. Röykkiöiden kohdalla terassilla kasvaa lehtipuita, muuten metsässä kasvaa mäntypuita.

Röykkiöiden läheisyyteen tehtiin kolme koepistoa. Ensimmäinen kerros oli mullan sekaista hiesua noin 30 – 40 cm syvyyteen, jonka jälkeen tuli puhdas harmaa hiesukerros. Huuhtoumiskerrosta ei ollut. Terassilla on todennäköisesti ollut pelto tai siinä on kaskettu.

Röykkiöt ovat todennäköisesti historiallisen ajan viljelysraunioita, mutta ne voivat olla myös esihistoriallisia hautaröykkiöitä.

LÖYDÖT: Ei löytöjä

Valokuvat s. 6–7 negatiivit –, digitaalikuvat, peruskarttaote s. 8

TUTKIMUKSET Ei aikaisempia tutkimuksia

Tila : 286-470-12-181 Koskio

DG859:1. Röykkiö A. Ajoittamaton. Idästä.

DG859:2. Rökkiö B. Ajoittamaton. Länestä.

DG859:3. Rökkiö C. Ajoittamaton. Etelästä.

Peruskarttaote 311407 Vuohijärvi
 Kouvola Vähä-Kamponen
 pkoo 6772096, ikoo 3480612, z 73 m mpy

 Kiinteä muinaisjäännös (alue) Röykkiö A

5.2. KOUVOLA HUIPERINOJA 1000014971

Laji:	Mahdollinen	Ajoitus:	ajoittamaton
Muinaisj.tyyppi:	Röykkiöt	Tyypin tarkenne:	Viljelyröykkiöt
Rauhoitusluokka:	2	Lukumäärä:	2

Koordinaatit: *pkoo: 6772088 ikoo: 3479985 Z/m.mpy alin: 72 ylin:*
Koord.selite Röykkiö A
Etäisyystieto Kohde sijaitsee 0,9 km lounaaseen Verlan tehdasmuseosta.
Peruskartta: 311404 **Peruskartan nimi:** Jaala

LYHYT KUVAUS

Kohde sijaitsee pellolla, joka on tien nro 14570 ja Vähä-Kamposen järven välissä. Pellon länsiosassa on metsäsaareke, jossa on ainakin kaksi pientä röykkiötä. Saarekkeessa kasvaa lehtipuita.

KUVAUS

Kohde sijaitsee pellolla, joka on tien nro 14570 ja Vähä-Kamposen järven välissä. Pellon länsiosassa on metsäsaareke, jossa on ainakin kaksi pientä röykkiötä. Saarekkeen eteläpuolella pelto on nurmella. Saarekkeessa kasvaa lehtipuita.

Saarekkeen itäosassa on kaksi röykkiötä ja niitä voi olla enemmän, mutta saarekkeeseen kaadetut puut estivät näkyvyyttä. Röykkiö A on itäisempi, se on maakiven viereen kasattu pieni röykkiö aivan saarekkeen kaakkoisosassa. Se on vajaat puoli metriä läpimitaltaan. Röykkiö B on saarekkeen keskellä, läpimitaltaan vähän yli metrin. Se on lehtipuun juuriston kohdalla. Röykkiöt ovat todennäköisesti peltoraunioita ja melko uusia.

LÖYDÖT: Ei löytöjä

Valokuvat s. 10–11 negatiivit –, digitaalikuvat –, peruskarttaote s. 12

TUTKIMUKSET Ei aikaisempia tutkimuksia

Tila: 286-470-12-181 Koskio

DG860:1 Metsäsaareke, jossa röykkiöt sijaitsevat. Pohjoiskoillisesta

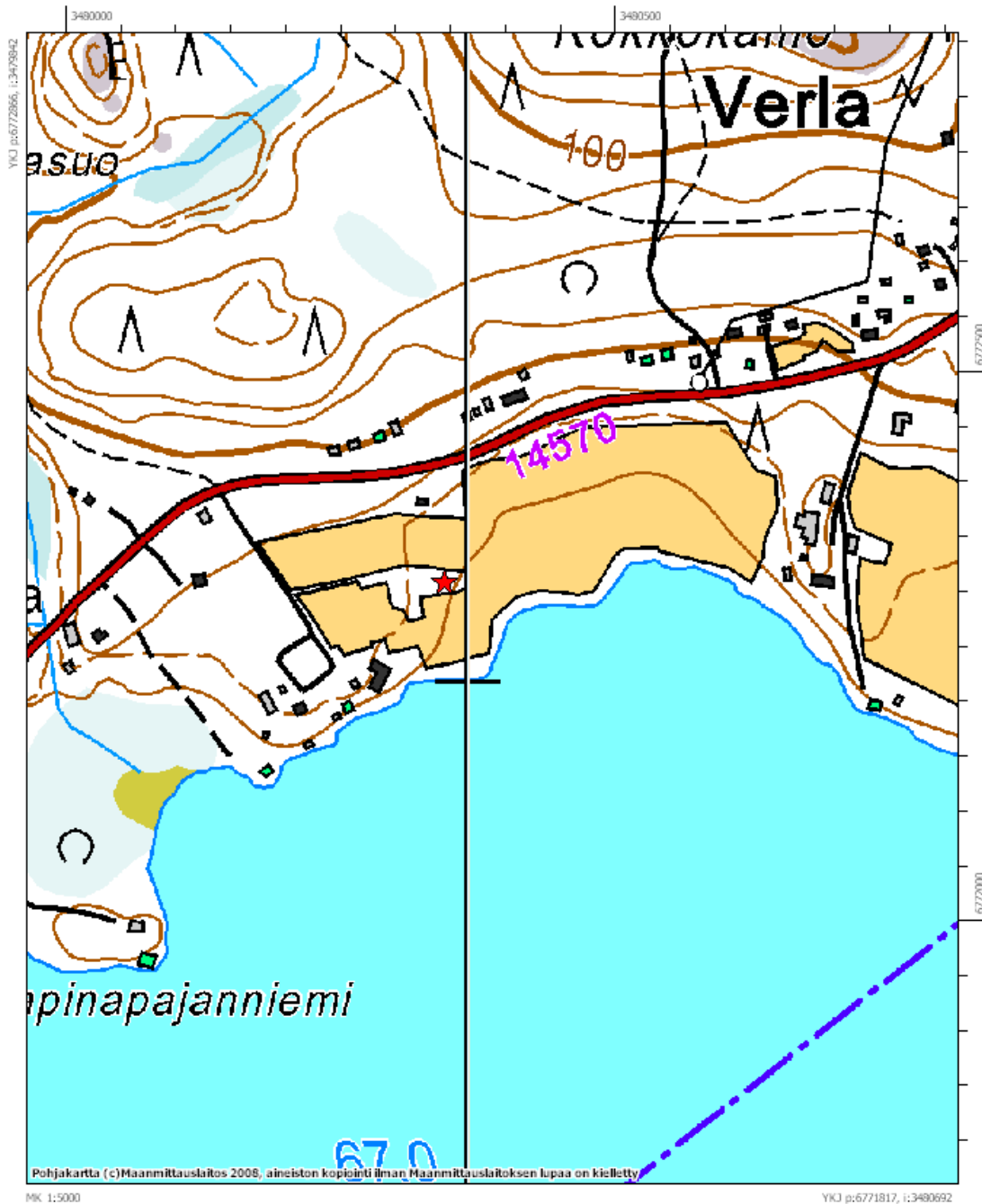
DG860:2. Röykkiö A. Maakiven viereen on kasattu kiviä. Ajoittamaton. Idästä.

DG860:3. Röykkiö B. Ajoittamaton. Pohjoisesta.

Peruskarttaote 311404 Jaala
 Kouvola Huiperinoja
 pkoo 6772088, ikoo 3479985, z 72 m mpy

★ Röykkiöitä mahdollinen muinaisjäännös

5. MUUT ALUEET

Alueen pohjoisosassa rannat viettävät koilliseen. Täällä olevan hiekkatien eteläpuolella on sorakuoppa. Aivan rannalla on lehtipuita. Rannalle tehtiin viisi koepistoa. Maaperä oli hiekkaa, mutta vaikutti melko sekoittuneelta. Huuhtoutumiskerrosta ei ollut. Rantaviivan jälkeen rinne oli jyrkkä ja kivinen.

Tästä etelään on lahti, jonka rannalla on useita mökkejä. Lahden eteläosan mökit ovat jyrkässä rinteessä. Mökkien läheisyyteen tehtiin koepistoja. Maaperä oli hiekkaa. Huuhtoutumiskerrosta ei ollut. Mökkien jälkeen on jyrkkärinteinen niemi, jossa on hiukan epämääräinen terassi noin 75 m korkeudella. Myös tänne tehtiin koepistoja. Maaperä oli hiekkaa. Huuhtoutumiskerrosta ei ollut. Metsän etelärinteet ovat jyrkkiä ja kivisiä. Pellon lähellä on terassi, jossa kasvaa lehtipuita. Täältä löydettiin röykkiöitä (katso kappale 4.1.)

Metsästä etelään on ensimmäinen peltoalue, joka on kaava-alueen keskellä. Tänne tehtiin koepistoja. Ylimmät senttimetrit olivat jäätyneet, mutta niiden jälkeen kaivaminen oli helppoa. Pelloilla oli 20 – 40 cm multakerros, jonka jälkeen oli puhdas harmaa hiesukerros, joka pellon alemmissa kohdissa, muuttui saveksi.

Tämän peltoalueen eteläpuolella on pieni metsä, joka ulottuu aina rantaan saakka. Rinne rantaan on jyrkkä ja kivinen. Rinteeseen tehtiin kaksi koepistoa. Rinteen jälkeen oli tasainen alue, johon tehtiin kolme koepistoa. Maa oli sekoittunutta noin 20 – 30 cm saakka jonka jälkeen tuli puhdas hietamaa. On hyvin mahdollista, että tällä kohtaan on ollut aikaisemmin pelto. Tämä vaikutti todennäköiseltä varsinkin metsän itäosassa, jossa kasvoi enemmän lehtipuita.

Läntisempi pelto kaava-alueen rajan vieressä vaikutti topografialtaan lupaavalta. Rinne viettää etelään pieneen lahteen. Tänne tehtiin 10 koepistoa. Ylimmät senttimetrit olivat jäätyneet, mutta niiden jälkeen kaivaminen oli helppoa. Pelloilla oli 20 – 40 cm multakerros, jonka jälkeen oli puhdas harmaa hiesukerros, joka pellon alemmissa kohdissa muuttui saveksi. Pellon lounaisosa oli nurmella ja täällä maaperä oli jo melkein savea. Tämän pellon länsiosassa nurmen pohjoispuolella oli pieni viljelemätön saareke, jossa kasvoi lehtipuita. Täältä löydettiin röykkiöitä (katso kappale 4.2.)

6. YHTEENVETO

Verlan osayleiskaavan laajennusalueelta löytyi kahdesta kohtaa röykkiöitä. Vähä-Kamposen röykkiöt ovat todennäköisesti historiallisen ajan viljelyraunioita. Ne eivät vaikuta kovin uusilta, joten on mahdollista, että ne ovat esihistoriallisia hautaröykkiöitä. Huiperinojan röykkiöt ovat epämääräisempiä ja todennäköisesti uudempia. Ne ovat todennäköisesti peltoraunioita.

LÄHTEET

Miettinen, Timo 1998: Kymenlaakson esihistoriaa. Kymenlaakson maakuntamuseon julkaisuja no 26

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Seppä, Johanna 2000: Jaalan arkeologinen inventointi. Museovirasto/ arkeol.os. top. arkisto

Mustavalkokuvalettelo Kouvola Vähä-Kamponen F145595:1–3

Kuvan numero	Aihe	Tekijä	Kuvatyyppi
F145795:1	Röykkiö A. Ajoittamaton. Idästä.	Kreetta Lesell	mustavalkoinen negatiivi
F145795:2	Röykkiö B. Ajoittamaton. Lännestä.	Kreetta Lesell	mustavalkoinen negatiivi
F145795:3	Röykkiö A. Ajoittamaton. Etelästä.	Kreetta Lesell	mustavalkoinen negatiivi

Mustavalkokuvalettelo Kouvola Huiperinoja F145596:1–2

Kuvan numero	Aihe	Tekijä	Kuvatyyppi
F145796:1	Röykkiö A. Ajoittamaton. Idästä.	kuvaaja: Kreetta Lesell	mustavalkoinen negatiivi
F145796:2	Röykkiö B. Ajoittamaton. Pohjoisesta.	kuvaaja: Kreetta Lesell	mustavalkoinen negatiivi

Digitaalikuvaluettelo Kouvola Vähä-Kamponen DG859:1–3

Kuvan numero	Aihe	Valmistusaika	Tekijä	Kuvatyyppi
DG859:1	Röykkiö A. Ajoittamaton. Idästä.	2009	kuvaaja: Kreetta Lesell	digitaalikuva
DG859:2	Röykkiö B. Ajoittamaton. Lännestä.	2009	kuvaaja: Kreetta Lesell	digitaalikuva
DG859:3	Röykkiö C. Ajoittamaton. Etelästä.	2009	kuvaaja: Kreetta Lesell	digitaalikuva

Digitaalikuvaluettelo Kouvola Huiperinoja DG860:1–3

Kuvan numero	Aihe	Valmistusaika	Tekijä	Kuvatyyppi
DG860:1	Peltojen keskellä oleva metsäsaareke, jossa röykkiöt sijaitsevat. Pohjoiskoillisesta	2009	kuvaaja: Kreetta Lesell	digitaalikuva
DG860:2	Röykkiö A. Idästä.	2009	kuvaaja: Kreetta Lesell	digitaalikuva
DG860:3	Röykkiö B. Pohjoisesta.	2009	kuvaaja: Kreetta Lesell	digitaalikuva